

РОЗДІЛ V
ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СЛОБОЖАНСЬКИЙ ГУМАНІТАРІЙ –
2015» 27 ЛИСТОПАДА 2015 РОКУ

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА СУЧАСНІ АСПЕКТИ
НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ МОЛОДИ (ДОСВІД РОБОТИ
ХНТУСГ ІМ П. ВАСИЛЕНКА)

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДИ
(з досвіду виховної роботи ХНТУСГ)

Моїсєєва Н. І., канд. філос.наук, доцент

Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка

«Хто не знає свого минулого, той не
вартий свого майбутнього.

Хто не шанує видатних людей свого
народу, той сам не гідний пошани.»

(М. Рильський).

Найважливішою місією вищої школи є підготовка покоління інтелектуально розвинених, високоморальних, творчо працюючих професіоналів – громадян України, патріотів, інтелігентів.

Виховна робота ХНТУСГ спрямована на формування й розвиток у студентства поваги до прав і свобод людини та громадянина України, Конституції України, державної символіки, опанування культурного надбання українського народу; виховання чіткої громадянської позиції; виховання патріотизму, поваги до історичного минулого українського

народу; впровадження у суспільну свідомість молоді загальнолюдських моральних цінностей; формування здорового способу життя; виховання поваги до обраної професії, до традицій свого навчального закладу.

Зміст патріотичного виховання в університеті – формування особистості зорієнтованої на національні цінності, прагнучої розбудови демократичної, незалежної української держави, дієве служіння Батьківщині, що передбачає не тільки визнання поваги і любові до всього рідного (територія, предки, мова, історія), а й готовність самовіддано працювати в ім'я і на благо України.

Пріоритетними напрямками національно-патріотичного виховання в ХНТУСГ імені П. Василенка є:

- формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати на благо держави, у якій зростає добробут та збільшуються різноманітні можливості для розвитку кожного громадянина;
- виховання готовності захищати рідну землю та рідну культуру;
- формування високої мовної національної культури;
- виховання дбайливого ставлення до культурних традицій Слобідського краю та готовності до примноження його культурної спадщини;
- підготовка студентів до активної участі у виборі майбутнього місця роботи як з урахуванням власних бажань та індивідуальних здібностей, так і з урахуванням потреб регіону, що є вимогою часу та запорукою працевлаштування випускників;
- формування готовності до активного обміну здобутками духовної культури між всіма народами, які проживають в Україні та за її межами, подолання комплексів провінціалізму та національної меншовартості.

Виховна робота університету здійснюється відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, що затверджена Наказом МОН № 641 від 16.06.15 року. Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді була відкоригована Концепція виховної роботи університету.

Конкретизація проведення виховної роботи в університеті базується на Концепції виховної роботи ХНТУСГ, Комплексному плані виховної роботи на навчальний рік, плані роботи комітету у справах молоді і спорту, студентського комітету, календарному плані поточних заходів. Програма організаційно-виховних заходів Концепції виховної діяльності щорічно переглядається відповідно до календаря знаменних і пам'ятних дат, в План виховної роботи університету вносяться певні заходи і затверджується на засіданні комітету у справах молоді і спорту.

Виховний процес охоплює всі структурні підрозділи та всі сфери життєдіяльності університету. В університеті створена і діє цілісна система, яка дає можливість впливати на розвиток особистості всіх студентів.

Система національно-патріотичного виховання ХНТУСГ: День знань – Експерсії до виставково-музейного комплексу університету – Пошук талантів (конкурс художньої самодіяльності «Дебют першокурсників – Конкурс-виставка творчих робіт «Барви осені» – Залучення до гуртків художньої самодіяльності, спортивних секцій, гуртків, клубів, органів студентського самоврядування – Адаптація першокурсників до нових умов життя – День студента (університетський конкурс «Кращий студент року) – Волонтерство – Залучення до наукового товариства (конференції, конкурси, олімпіади, молодіжні форуми) – Залучення до професійних конкурсів (День механіка, День технолога, Брей-ринги з економічних

дисциплін, конкурс «Кращий електромонтажник) – Екологічне та трудове виховання – Програма розвитку студента як успішної особистості – Співробітництво з Національним літературно-меморіальним музеєм Г. Сковороди – День Перемоги – Зліт іменних стипендіатів та відмінників навчання «Лідери АПК ХХІ століття» – Свято випускника.

Національно-патріотичне виховання здійснюється усіма структурними підрозділами університету, але особлива роль належить комітету у справах молоді і спорту, заступникам директорів ННІ з виховної роботи, гуманітарним кафедрам: кафедрі ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін, кафедрі культурних універсалій, кафедрі мовної підготовки; музейно-виставковому комплексу, науковій бібліотеці, профспілковому комітету, раді ветеранів, студентському самоврядуванню, кураторам академічних груп.

Реалізація системи патріотичного виховання починається з залучення до участі студентів у загальнодержавних, обласних, міських, районних, університетських та інститутських заходах, зокрема, студенти брали участь:

- підготовці та проведенні Всеукраїнської акції «Незгасима свічка» (вшанування жертв Голодомору);
- підготовці кандидатів від університету та їх участь у Всеукраїнському Зльоті відмінників та іменних стипендіатів аграрних ВНЗ «Лідери АПК ХХІ століття»;
- в обласному туристично-красознавчому гендерному зльоті;
- у міській акції до Дня Перемоги (впорядкування могил загиблих воїнів, мітинги-реквієми щодо вшанування пам'яті загиблих, покладання квітів);
- в урочистостях з нагоди Дня незалежності, Дня прапора, Дня визволення Харкова;

- у міських заходах до Дня партизанської слави;
- в обласному фестивалі «Сад божественних пісень», присвяченого Григорію Сковороді;
- у етнографічному святі Івана Купала в Національному літературно-меморіальному музеї Г. Сковороди;
- у міській просвітницькій акції «Допоможи врятувати життя» (донорство);
- у святкуванні 200 річчя Шевченка;
- у міських заходах до Дня соборності України;
- у заходах щодо відзначення 290 річчя Г.Сковороди;
- у Всеукраїнському конкурсі «Мальовнича Україна»;
- у фото-конкурсі «Наша країна – Україна»;
- у міському конкурсі «Студентська весна»;
- у міському конкурсі «Міс Студентство»;
- в обласному конкурсі «Молода людина року», «Молодий лідер року»;
- шефських концертах для працівників сільського господарства у районах Харківської області;
- у міських акціях «Ніч музеїв», «Ніч науки»;
- у міському заході «Проводи в армію»;
- Харківський Міжнародний марафон;
- встановленні рекорду України з наймасовішого виконання «Віденського вальсу» на одній локації;
- у встановленні рекорду на Всеукраїнському велодні - розстановка учасників та координація руху фігури велосипеду;
- у XXX Міжнародному традиційному легкоатлетичному марафоні «Визволення» присвяченому Дню міста та 24-й річниці Незалежності України;
- у міських екологічних місячниках з прибирання території біля гуртожитків та корпусів університету та акціях на території Національного літературно-меморіального музею Г. С. Сковороди.

Серед найбільш цікавих університетських заходів

слід назвати: День знань, День технолога, День механіка, День енергетика, конкурс художньої самодіяльності «Дебют першокурсника», конкурс «Електричний Гарбуз», Свято першої сесії, День відкритих дверей, Конкурс «Кращий студент року», спортивне свято «Вшанування найкращих спортсменів ХНТУСГ, «Олімпійський урок», святкові заходи до Дня працівників сільського господарства, Дня студента, конкурс-виставка творчих робіт та виробів студентів та співробітників «Барви осені», проводи зими – Масляна, святкові заходи до Дня Перемоги, конкурс фоторобіт «Під об'єктивом», конкурс «Кращий куратор року», урочисте вручення посвідчення офіцера, свято «Вручення дипломів магістрам».

З 2010 року в університеті здійснюється програма «Я люблю Україну», в межах якої гуманітарними кафедрами, науковою бібліотекою, комітетом у справах молоді і спорту, студентським комітетом протягом навчального року проводяться наступні заходи:

- конкурс студентських творів-есе «Ми – діти незалежної України»;
- лекції «Моя Україна – вільна держава»;
- конкурс: «Я українець, я українка – і тим пишаюсь» (Центром гендерної освіти).

До Дня рідної мови проводяться:

- конкурс студентських творчих робіт «Я спілкуюсь рідною мовою»;
- студентський поетичний конкурс «Рідна Україно, вишневий мій краю»;
- вікторина «Чи знаєш ти рідну мову?»;
- літературний вечір «Мова наша солоніша»;
- екскурсії до Літературного музею;
- лекції-бесіди «Наш пісенний слобожанський край», «Видатні філологи Харківщини»;
- публікації есе прес-центрів студентських комітетів ННІ в університетській газеті «Світоч знань» за тематикою

«Душа народу – мова, культура, свідомість».

Національно-патріотичне виховання посідає одне з пріоритетних напрямків у роботі наукової бібліотеки, яка координує її з кафедрами університету, з культурними центрами та освітянськими установами Харківщини. Бібліотека сприяє відродженню національних і культурних традицій, використовуючи для цього перегляди літератури, бесіди в гуртожитках, літературні, поетичні, тематичні вечори, присвячені життю та творчості письменників, художників, видатних осіб, історичним подіям тощо, лекції-огляди, вікторини, мультимедійні віртуальні уроки, зустрічі з творчими людьми міста та багато іншого.

В читальних залах постійно функціонують книжкові тематичні виставки, що відображають актуальні питання нашого часу. Плідно працює на базі бібліотеки творче об'єднання «Сузір'я». У студентських групах читаються лекції-огляди, присвячені життю та творчості письменників, художників, видатних осіб, історичним подіям тощо. Науковою бібліотекою проводяться численні заходи: книжкові виставки «Поезія, опалена війною», «Подвиг, непідвладний часу», «Шляхами безсмертних Перемог», «Заповідна Україна», «Пам'ять про вас в нашій серці жива», «Мандрівний філософ Г. Сковорода», Письменники – ювіляри року», «Класики української літератури», «Наш прапор», «Україна – незалежна!», «Великі гетьмани України», «Символіка української держави»; мультимедійні презентації «Пам'ятники Т.Шевченку в світі та в Україні, «Історія назв вулиць Харкова» (слайд-лекція), «Знайомтесь, Харків!» (слайд-лекція), Видатні харків'яни» (слайд-огляд), Вчені-аграрії в назвах вулиць Харкова» (слайд-огляд), віртуальні уроки «Посмішка маестро», присвячений Л. Бикову, «Душа співає», присвячений К. Шульженко, «Людина, що творила місто», присвячений М. Бекетову, «Православні свята і обряди українського

народу», «Невідомий Харків», «Їх імена в назвах вулиць нашого міста», «Володарі гетьманської булави» тощо.

Цікаву роботу щодо виховання бережливого ставлення до культури, традицій, долучення до спадщини народу проводить літературно-музичний театр «Джерело», в репертуарі якого постановки класичних творів, гуморесок, привітання до Різдвяних та новорічних свят, концерти і конкурси, літературно-музичні вечори до знаменних та пам'ятних дат, на молодіжну тематику, зустрічі з письменниками, поетами, видатними діячами «Чарівні черевички», «Рідна Україно, вишневий мій краю», «Кохання двох сердець», «Філософія життя» до Дня народження Сковороди, «Вечорниці у Рудого Панька», «По модньому», ісценіровка традиційного обряду сватання «Сватай мене, голубчику», зустрічі з письменниками, поетами міста Харкова.

Бібліотека вдало розвиває клубні форми роботи. При бібліотеці створені Клуб любителів книги, читацький клуб «Слово», плідно працює туристично-краєзнавчий клуб «Патріот», в активі якого – екскурсії Слобожанщиною та Україною. Туристично-краєзнавчим клубом «Патріот» розроблені екскурсійні програми та здійснюються туристичні подорожі: «Дивовижна Україна – все, що варто побачити на власні очі», «Сто чарівних куточків України, цикл «Відродження національних традицій, історія міст і сіл України», «Християнські святині Слобожанщини», «Міста-герої», «Подорож у минуле» (Чернігів, Батурин, Новгород-Сіверський, Качанівка), «Краса, магія та екзотика Карпат» (Івано-Франківська, Львівська, Закарпатська та Тернопільська області України «Дніпропетровськ-Петрівка», «Мальовниче Полісся» (Літературно-меморіальний музей Л. Українки с. Колодажне, Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви», м. Луцьк, м. Володимир-Волинський, Зименський Свято-Успенський монастир), маршрути

«Стежками» Сковороди», поїздки Шевченківськими та Гоголівськими місцями тощо. Протягом декількох років члени клубу, більшість з яких студенти, відвідали як пам'ятні місця Слобожанщини, так і подорожували багатьма містами Центральної та Західної України. І такі екскурсії надають змогу студентам вивчити рідний край, особливості життя та менталітету мешканців різних регіонів, надихають до самопізнання, самовдосконалення, надають поштовх до духовного зростання та самовиховання.

Перед гуманітарними кафедрами стоїть важливе завдання з виховання майбутніх спеціалістів АПК як людей з високою політичною культурою, патріотів своєї Батьківщини. Гуманітарні кафедри активно працюють в даному напрямку – це:

- пропаганда сучасних політичних, економічних та соціальних реформ в Україні;

- виховання у студентів патріотичної, національної свідомості, широкого знайомства та залучення до цінностей світової демократії. Даний напрямок реалізувався через навчальний процес: лекції, семінари, круглі столи, бесіди;

- проведення семінарів, «круглих столів», дискусій з політико-правових проблем розбудови демократичної держави та виборчого процесу в Україні та світі.

Викладачі кафедр проводять в студентській аудиторії та гуртожитках лекції та бесіди просвітницького характеру. Тематика лекцій та бесід гуманітарного циклу: «Реформи в Україні – шлях до демократизації суспільства», «Моральні аспекти християнського вчення», «Історія хрещення Русі», «Цінності, якими ми живемо», «Український народ: походження, формування нації», «Б. Хмельницький. Створення української державності», «Релігія в Україні. Традиції та сучасність», «Козацька християнська республіка», «Українська мова: коріння і

сучасність», «Менталітет сучасного українця тощо.

Кожна гуманітарна кафедра розробила тематику рефератів з національно-громадянського виховання: історії культури та побуту українського народу, виховання патріотизму та гордості за свою державу за тематикою «Моя земля – земля моїх батьків». Студенти молодших курсів готують реферати: «Мій рідний край», «Історія та побут українського народу», «Українська хата», «Українські народні промисли», «Українські свята та обряди», «Історія наша славна».

На кафедрі ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін за участю представників студентського самоврядування працюють: постійнодіючий семінар «Гендер: від проблеми до консенсусу», студентський краснавчий гурток «Вивчаємо історію Слобожанщини», студентські клуби «Всесвіт», «Соціоніка», «Геополітика» з філіалами у гуртожитках. Студенти готують наукові роботи, беруть участь у наукових конференціях, засіданнях круглих столів щодо обговорення актуальних проблем сьогодення.

Університет бере участь в реалізації Великого Проекту «Григорій Сковорода – 300», в межах якого відбуваються наукові конференції, співробітництво з представниками територіальних громад, участь у роботі земляцтва. Проведені роботи з впорядкування Крилиці Г.Сковороди в сел. Бабаї Харківського р-ну. Це є пропагандою іміджу університету як осередку культурної та філософської спадщини українського народу.

З метою культивування кращих рис української ментальності (працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою та ін.) відбуваються екскурсії до Національного літературно-меморіального музею Г.Сковороди та проведення філософських Сковородинівських читань за участю слухачів філософської магістратури кафедри ЮНЕСКО «Філософія

людського спілкування, що сприяє формуванню у студентства патріотичних почуттів, любові до історії рідного краю, гордості за видатних земляків та нового філософського погляду на осмислення проблем сьогодення.

З метою виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення і збереження історичної пам'яті за ініціативою комітету у справах молоді і спорту спільно з міським Центром збереження історичних пам'яток проводяться лекції «Без минулого немає майбутнього» з продажем марок. Зібрані кошти йдуть для реставрації будівель та паркового комплексу в селищі Шарівка.

Традиційно відбуваються відвідання музеїв міста, екскурсії під гаслом «Поклонимось великим тим рокам» до Меморіального музею «Висота маршала Конєва», Меморіального комплексу Слави, меморіалу «Дробицький яр», місцями військової слави та минулих боїв. Кураторами проводяться лекції-бесіди «Подвиг ваш незабутий», заходи щодо святкування героїчних дат, річниць Збройних сил України.

Велику роботу з національно-патріотичного виховання проводить музейно-виставковий комплекс університету, при якому працює студентська пошукова група «Імпульс» з вивчення подій Другої світової війни, пов'язаних з історією університету, створено експозицію з архівних фотоматеріалів викладачів університету – учасників ВВВ, проводяться виставки «Історія рідного університету у випускних фотоальбомах»; «Велика Вітчизняна війна в історії моєї сім'ї і рідного навчального закладу» «Український рушник», «П.М.Василенко – видатний вчений в галузі землеробської механіки», цикл тематичних екскурсій під гаслом: «Внесок вчених ХІМЕСГ-ХНТУСГ в розбудову української держави». В рамках роботи студентського наукового гуртка проводиться Акція до ювілею університету «Вивчаємо історію рідного ВНЗ»,

науково-методичні конференції, присвячені дослідженню важливих проблем української історії, суспільно-політичного розвитку нашої країни в різні історичні періоди: «Гуманітарна складова підготовки технічної еліти», «Слобожанський гуманітарій». Доброю традицією є проведення на початку навчального року екскурсій та ознайомлення студентів перших курсів з історією, науковими досягненнями, творчими та спортивними здобутками в музеї університету.

З метою надання шефської допомоги ветеранам університету при студентському комітеті університету та комітетах у справах молоді ННІ створені групи «Милосердя» з числа студентів та аспірантів.

9 березня 2014 року святкувалося 200 річчя з дня народження Тараса Шевченка. Протягом лютого-березня в університеті проведено Шевченківський марафон за участю наукової бібліотеки, кафедри мовної підготовки, кафедри культурних універсалій, кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін, ради кураторів, комітету у справах молоді, профспілкового комітету, студентського комітету.

Під час марафону було проведено велику кількість заходів: літературні Шевченківські читання, тематичні лекції, поетичний марафон, слайд-огляди, вікторини, відео-презентації та віртуальні виставки, мультимедійні виставки, відкриті перегляди літератури, краєзнавчі віртуальні подорожі тощо. 5 березня 2014 р. відбулась міжвузівська конференція, присвячена 200-річчю з Дня народження Тараса Григоровича Шевченка «Міжкультурний діалог: творчість Тараса Шевченка та Махтумкулі Фрагі».

Під керівництвом викладачів кафедри мовної підготовки студенти беруть участь у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика, у

Шевченківських днях, мовних олімпіадах і конкурсах, традиційно проводяться заходи щодо відзначення Міжнародного Дня писемності і грамотності, Дня рідної мови, Європейського дня іноземних мов, Всесвітнього дня перекладача, ювілеїв письменників та видатних діячів тощо. На кафедрі працює клуб любителів рідної мови «Барвінок».

Кафедра культурних універсалій здійснює культурологічну роботу серед студентів та їх естетичне виховання. Разом з профспілковою організацією, комітетом у справах молоді та спорту та студентським клубом вони є ініціаторами й організаторами діяльності колективів художньої самодіяльності, клубу веселих та кмітливих, шоу-концертів, вечорів відпочинку і т.п., проведення численних культурних заходів, учасниками різноманітних міських, обласних та Всеукраїнських конкурсів, фестивалів художньої самодіяльності, а саме – Всеукраїнського фестивалю художньої самодіяльності «Софійські зорі» серед аграрних закладів освіти, «Студентська весна», «Таліца», Обласного конкурсу естрадних виконавців серед ВНЗ під патронатом губернатора, конкурсу до Дня студентів, конкурсу «Студент року», конкурсу «Міс Студентство» до Дня молоді тощо.

Творчі колективи університету посідають одне з провідних місць як у м. Харкові, так і серед вищих навчальних закладів України, а учасники художньої самодіяльності відомі на рівні України як фіналісти конкурсів «Голос країни», «Хочу до Меладзе», «Нова хвиля».

В структурі системи виховної роботи ХНТУСГ важливе місце посідає студентське самоврядування (центральною органом якого є студентський комітет), що покликане сприяти гармонійному розвитку особистості студента, формувати навички майбутнього організатора,

керівника, а також забезпечити реалізацію студентською громадою своїх прав, обов'язків та ініціатив. Участь в роботі студентського комітету формує і розкриває творчий потенціал, талант, ініціативу, новаторство, сприяє розвитку якостей лідера, виробляє активну життєву позицію. Комітетом у справах молоді постійно надається інформаційно-методична допомога студентському комітету з питань планування, організації та проведення заходів.

Студентським комітетом дійсноється робота за різними напрямками та участь у різноманітних заходах: співпраця з радою ветеранів університету, участь в акціях «Молодь за здоровий спосіб життя», «Антиспід», добротинних та волонтерських акціях, різноманітних спортивних та культурно-масових заходах університетського, міського, обласного та загальноукраїнського рівнів. Серед цікавих ініціатив студентського комітету слід назвати: спільні спортивні заходи між викладачами та студентами такі як: міні футбол, чемпіонат з лазертагу, боулінг, велопробіги, створення ТВ групи, яка займається дайджест-новинами студентського життя та розміщує їх на сайті університету, мотопробіги клубу «Moto btothers», велопробіг до 85-річчя університету.

З метою формування знань і навичок фізичної культури, забезпечення повноцінного фізичного розвитку студентів, фізичного, духовного та психічного загартування проводить велику роботу кафедра фізичного виховання та спортивний клуб, що діє на базі цієї кафедри через роботу спортивних секцій, проведення спортивно-масових заходів, спартакіад серед студентів і співробітників університету та організацію участі спортсменів університету у змаганнях різного рівня: досягненням кафедри є поєднання повсякденної роботи з високими спортивними досягненнями.

Доброю традицією є проведення університетської спартакіади «Крок до здоров'я». Свято спорту висвітлюється в засобах масової інформації Харківської області та України і є однією з візитівок нашого університету. Щорічно відбувається спортивне свято – Олімпійський урок, аналогу якому немає в жодному аграрному ВНЗ України, і саме наш університет був ініціатором проведення таких уроків у ВНЗ м. Харкова. Засновником та організатором заходу є кафедра фізичного виховання і спорту.

Особлива увага в університеті приділяється проведенню виховної роботи в студентських гуртожитках. Основні з виховних заходів: бесіди і зустрічі до святкових та знаменних дат, зустрічі з лікарями, юристами та працівниками правоохоронних органів, вечори запитань та відповідей на різну тематику (трудова, правова, естетична, моральна, патріотична, екологічна, фізична виховання). В тематику виховних годин в гуртожитках включені питання військово-патріотичного виховання.

Підсумовуючи роботу з національно-патріотичного виховання, що здійснюється в університеті, можна стверджувати, що ХНТУСГ імені Петра Василенка є не лише осередком освіти і науковим центром, а й місцем, де відбувається формування сильних особистостей, патріотичних свідомих громадян та динамічних далекоглядних лідерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білий, Л. Г. Особливості національно-патріотичного виховання студентів у вищих навчальних закладах недержавної форми власності / Л. Г. Білий // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Електронне наукове фахове видання. – 2012 – № 4.

2. Бех, І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Ващенко, Г. Виховний ідеал / Г. Ващенко. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. – 191 с.
4. Вишневський, О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібник для студентів вищих начальних закладів / О. І. Вишневський. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
5. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). – К. – 1994. – 61 с.
6. Журавський, В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – К., 2003. – 195 с.
7. Зайчук, В. О. Нормативно-правове забезпечення освіти в Україні / В. О. Зайчук // Вища школа. – 2002. – № 2-3. – С. 28-34.
9. Законодавство України про освіту : збірник Законів. – К., 2002. – 421 с.
8. Кухаренко, П. М. Формування громадської позиції сучасної молоді / П. М. Кухаренко, О. О. Резнікова // Україна на зламі тисячоліть – 20 років незалежності (1991-2011): збірник наукових праць / Ред. кол.: А. С. Кобець (відп. ред. та ін.) – Д.: Видавництво «Придніпров'я», 2011. – Вип. 3. – С. 169-174.
9. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 16.06.2015 № 641.
10. Каюков, В. І. Виховуємо патріотів України / В. І. Каюков. – Кіровоград. – 2000.
11. Кузь, В. Г. Основи національного виховання / В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко, З. О. Сергійчик. – К: Центр, 1993.

12. Сухомлинський, В. О. Як виховувати справжню людину: Вибр. твори: В 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К: Рад. школа, 1976 – Т. 2 – С. 158-416.

13. Стьопіна, О. Г. Філософські основи виховання патріотизму як духовно-моральної цінності / О. Г. Стьопіна // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2004. – Вип. 5. – С. 184-194.

14. Стьопіна, О. Г. Етнопсихологічний аспект патріотичного виховання сучасної студентської молоді / О. Г. Стьопіна // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць. – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2005. – Вип. 4. – С. 195-205.

15. Гонський, В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави / В. Гонський // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 9–14.

16. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти // Інформаційний збірник МО України, 1996. – № 13.

17. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української держави // Педагогічна газета. – 2000. – № 6 (72), червень. – 6 с.

18. Кремінь, В. Г. Формування особистості в умовах української державності / В. Г. Кремінь // Педагогічна газета. – 1999. – № 12. – С. 1-2.

19. Лозова, В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: навчальний посібник / В. І. Лозова, Г. В. Троцько; ХДПУ ім. Г. С. Сковороди. – Харків: «ОВС», 2002.– 400 с.

20. Тараненко, І. Г. Демократичні цінності у процесі становлення громадянина / І. Г. Тараненко // Педагогіка і методика. – К., 2004.

21. Чижевський, Б. Г. Актуальні проблеми побудови національної системи виховання в умовах державотворчого процесу в Україні / Б. Г. Чижевський //

Цінності освіти і виховання. Науково-методичний збірник / За заг. ред. О. В. Сухомлинської. – К., 1997. – С. 79-83.

22. Чорна, К. І. Патріотизм – духовна цінність молодих громадян України / К. І. Чорна // Цінності освіти і виховання. Науково-методичний збірник / За заг. ред. О. В. Сухомлинської. – К., 1997. – С. 209-212.

УДК 027.7:024

ББК 78.30

ІННОВАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Новікова Т.В., директор

**Наукова бібліотека Харківського національного
технічного університету сільського господарства
ім. П. Василенка**

У міру розвитку інформаційних технологій повинна зростати роль бібліотек як соціально-комунікаційних центрів, центрів по формуванню ІК суспільства на основі інформаційного світогляду, що буде сприяти формуванню гармонійних інформаційних потреб користувачів, а також надійного і комфортного для гармонійного розвитку особистості інформаційного середовища.

Спілкуванню належить одне із головних місць у соціально-функціональному устрої діяльності бібліотеки, забезпечуючи її найважливішу функцію – комунікаційну. Вона реалізується через бібліотечне обслуговування, надання послуг. Так, нові електронні технології – це засіб, необхідний для вирішення цілей бібліотеки, але не втратити бібліотеку як простір для творчого спілкування нині є досить актуальним завданням.

Бібліотечним фахівцям слід враховувати, що сучасні молоді люди не готові до ролі «об'єкта виховного впливу», «якого ведуть». Останнім часом вони досить